

การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐระดับมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

นางสาวเยาวณี เสมอ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2549
ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

DEVELOPMENT OF INDICATORS OF PUBLIC SECONDARY SCHOOL
ADMINISTRATORS' COMPETENCY
UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION

Miss Yaovanee Sema

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Research

Department of Educational Research and Psychology

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2006

Copyright of Chulalongkorn University

491185

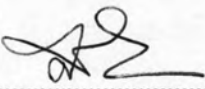
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐ
ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดย นางสาวเขาวดี เสมอ
สาขาวิชา วิจัยการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับเป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร. พงษ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. กมลวรรณ ดังชนกานนท์)

เยาวณี เสมอ : การพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (DEVELOPMENT OF INDICATORS OF PUBLIC SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS' COMPETENCY UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION) อ.ที่ปรึกษา: ศ.ดร. ศิริชัย กาญจนวาสี; 235 หน้า.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐที่จัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยพิจารณาจากมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะและบุคลิกลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) ตรวจสอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐที่จัดการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและภูมิภาค ตามการรับรู้ของผู้เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 406 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามรองผู้อำนวยการและหัวหน้างานแผนงาน สถานศึกษาละ 2 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ เิงบรราย โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ได้ตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารระดับมัธยมศึกษาจำนวน 78 ตัวบ่งชี้ เป็นตัวบ่งชี้ด้านความรู้ 26 ด้าน ทักษะ 26 และด้านบุคลิกลักษณะ 26 ตัวบ่งชี้ พัฒนาจากร่างตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยความสำคัญอยู่ระหว่าง 4.12 - 4.87 และมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8 - 1.00

2. ผลการตรวจสอบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีสมรรถนะในระดับสูงทั้งด้านความรู้ ทักษะและบุคลิกลักษณะ โดยมีผลการสำรวจสูงสุดด้านความรู้ รองลงมาด้านบุคลิกลักษณะ และด้านทักษะตามลำดับ สมรรถนะที่มีผลการสำรวจสูงสุด คือทักษะในการติดต่อสื่อสาร และต่ำสุดคือทักษะการสั่งการ/การมอบหมายงาน ผลการสำรวจจำแนกตามขนาดโรงเรียนพบว่าโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษมีผลการสำรวจสูงสุดทั้ง 3 ด้าน รองลงมาเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ตามลำดับ ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีสมรรถนะสูงสุดคือความรู้ในเรื่องการประชาสัมพันธ์ การบริหารบุคคลและทีมงาน ความรับผิดชอบ และ วิสัยทัศน์ ตามลำดับ ผลการสำรวจจำแนกตามภูมิภาค พบว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ มีสมรรถนะสูงสุด ด้านความรู้ในเรื่องการประชาสัมพันธ์ และด้านบุคลิกลักษณะ ได้แก่ มีวิสัยทัศน์ ความรับผิดชอบ การอุทิศตนและเวลา และใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตามลำดับ

ภาควิชา...วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา.....
สาขาวิชา.....วิจัยการศึกษา.....
ปีการศึกษา.....2549.....

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4684260327: MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: COMPETENCY/ ADMINISTRATOR

YAOVANE SEMA: DEVELOPMENT OF INDICATORS OF PUBLIC SECONDARY SCHOOL ADMINISTRATORS' COMPETENCY UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION. THESIS ADVISOR: ASSOC. PROF. SIRICHA KANCHANAWASEE, Ph.D., 235 PP.

The purposes of this research were (1) to develop indicators for the competency of the public secondary school administrators under The Office of Basic Education Commission, based on the position standard , an academic standard and personal characteristics of school administrators (2) to survey the competency of the state secondary school administrators under The Office of Basic Education Commission.

The public secondary school administrators under The Office of Basic Education Commission were randomly drawn from 406 schools. The instruments used in this study were questionnaire. The subjects were an assistant and planning chief in the schools. Data were analyzed through descriptive statistics, i.e. frequencies, means, standard deviations and One-Way ANOVA.

The results were as follows: (1) The indicators for the competency of the public secondary school administrators under The Office of Basic Education Commission were characterized into 78 indicators , i.e. 26 knowledge indicators, 26 skill indicators and 26 personal characteristic indicators. (2) The results of the survey of the competency of the public secondary school administrators under The Office of Basic Education Commission revealed that the overall competency of state secondary school administrators were at high level. Among the three aspects of competency survey, knowledge competency ranked first, while those of personal characteristic competency and skill competency ranked second and third, respectively. The highest competency resulted was the communication skill while the least competency was the skill of transferring a duty.

Department...Educational Research and Psychology..	Student's signature.....	<i>Yaovane Sema</i>
Field of Study.... Educational Research.....	Advisor's signature.....	<i>S. Kanchanawasee</i>
Academic year.....2006.....	Co-advisor's signature.....	

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยเอาใจใส่ และความเมตตากรุณาอย่างยิ่งจาก ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาที อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้สละเวลาอันมีค่าให้คำแนะนำ ทั้งให้ความกรุณาดูแลเอาใจใส่ผู้วิจัยในการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ นอกเหนือจากการให้ความรู้ในเรื่องของการวัดและประเมิน ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของอาจารย์เป็นอย่างมากและขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและปรับแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ในภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้คำสั่งสอน ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนให้กำลังใจในการเรียนและการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ โดยเฉพาะ รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาติดา บวรกิตติวงศ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อวยพร เรืองตระกูล ที่ได้ให้ความรู้ในรายวิชาสถิติ ที่ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าในการตรวจคัดเลือกตัวบ่งชี้กราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนทุกท่านที่เข้าใจ สนับสนุน และเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มที่ ขอขอบคุณ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะเวลาอันสั้น

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.วันเพ็ญ ผ่องกาย พี่ที่คอยให้กำลังใจ ให้คำแนะนำช่วยเหลือและเป็นแบบอย่างที่ดีในการศึกษาเล่าเรียนและการทำงาน

ขอขอบคุณพี่ๆน้องๆ โรงเรียนบรมราชินีนาถราชวิทยาลัยและเพื่อนๆทุกคน ที่ให้กำลังใจให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ขอขอบคุณน้องๆ ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา (นอกเวลาราชการ) ทุกคนที่ช่วยเหลือและให้กำลังใจ ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานวิจัยครั้งนี้ด้วยดี โดยเฉพาะน้องเล็ก และคุณประสาท ที่ไม่เคยทอดทิ้งกัน

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณมารดาและบิดา ผู้ให้กำเนิด ที่ให้ชีวิตและปลูกฝังให้เป็นผู้เข้าใจและเห็นคุณค่าของการศึกษา เป็นแรงใจให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในวันนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามวิจัย	3
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
2 รายงานเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
ตอนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับตัวบ่งชี้ทางการศึกษา	6
ตอนที่ 2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	23
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	78
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
การเก็บรวบรวมข้อมูล	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย	90

4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
	ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	91
	ตอนที่ 2 ผลการสำรวจสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	114
5	สรุปและอภิปรายผลการวิจัย.....	164
	สรุปผลการวิจัย.....	162
	อภิปรายผลการวิจัย.....	174
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	180
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	181
	รายการอ้างอิง.....	183
	ภาคผนวก.....	187
	ภาคผนวก ก หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	188
	ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	191
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	193
	ภาคผนวก ง นิยามเชิงปฏิบัติการของสมรรถนะ.....	215
	ภาคผนวก จ ตารางเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหาร รายสมรรถนะจำแนกตาม ขนาดโรงเรียนและภูมิภาค.....	220
	ประวัติผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	235

สารบัญญัตินำ

ตาราง		หน้า
1	เกณฑ์มาตรฐานและระดับคุณภาพผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการ: สถานงเลขาธิการศรุตสภา.....	40
2	สมรรถนะและค่านีว้ดการปฏิบัติงนตามค่านแห่งของผู้บริหารสถานศึกษาตามเกณฑ์คุณภาพ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.....	54
3	วิเคราะห์กรอบสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา.....	68
4	จำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตาม เขตตรวจราชการ.....	78
5	ผลการทดสอบความเที่ยงของเครื่องมือ.....	88
6	ค่า IOC และน้ำหนักความสำคัญของร่างตัวบ่งชี้.....	92
7	กรอบการพัฒนาตัวบ่งชี้สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับมัธยมศึกษา.....	106
8	รายการตัวบ่งชี้สำหรับใช้สำรวจสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา.....	108
9	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำแนกตามสถานภาพผู้ตอบ.....	115
10	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	116
11	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้บริหาร จำแนกตามภูมิภาค.....	117
12	ผลการสำรวจสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม.....	117
13	ผลการสำรวจสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ด้านความรู้.....	119
14	ผลการสำรวจสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ด้านทักษะ.....	123
15	ผลการสำรวจสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาของรัฐระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ ด้านบุคลิกลักษณะ.....	127
16	เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวม.....	131
17	เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	132
18	เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาดโรงเรียน รายสมรรถนะ.....	133
19	เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามภูมิภาค ในภาพรวม.....	146

ตาราง	หน้า
20	เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน จำแนกตามภูมิภาค 147
21	เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามขนาด โรงเรียน รายสมรรถนะ..... 148
22	เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหาร รายสมรรถนะ จำแนกตามขนาดโรงเรียน..... 221
23	เปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหาร รายสมรรถนะ จำแนกตามภูมิภาค..... 226

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ความสัมพันธ์ของตัวแปร.....	18
2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	77
3 สรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	87